

EXAMINING THE RELATIONSHIP BETWEEN TEACHERS' DIGITAL LITERACY SKILLS AND CLASSROOM MANAGEMENT SKILLS

Fatih KAZAK* **İbrahim UNAY**** **Serdar KEYİKPİNAR***** **Mehmet BEYTEMİR******

*Milli Eğitim Bakanlığı, Sınıf Öğretmeni, fatihkazak1986@gmail.com Orcid: 0009-0005-3333-4837

**Milli Eğitim Bakanlığı, Okul Öncesi Öğretmeni, unayibrahim03@gmail.com Orcid:0009-0006-2388-9035

***Milli Eğitim Bakanlığı, Müdür Yardımcısı, serdarmeb@gmail.com Orcid: 0000-0002-2286-7495

****Milli Eğitim Bakanlığı, Sınıf öğretmeni, beytemir_76@hotmail.com Orcid: 0009-0000-0360-4828

Received Date: 02.08.2024

Revised Date: 05.09.2024

Accepted Date: 11.09.2024

Copyright © 2024 Fatih KAZAK, İbrahim UNAY, Serdar KEYİKPİNAR, Mehmet BEYTEMİR. This is an open access article distributed under the Eurasian Academy of Sciences License, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

ABSTRACT

Developments in digital technology and information create significant changes that also affect schools, which are one of the basic building blocks of society. This transformation in schools, as a social structure, inevitably affects teachers and students, as individuals at the center of the educational process. This effect is observed in cognitive domains as well as social and behavioral dimensions. Thanks to technological advances, it has now become possible to access the needed information anywhere and anytime through resources on the web. Teachers used this situation to compensate for the course deficiencies of students who were away from schools, especially during the pandemic period. Also during this period, teachers who researched technology-supported teaching models to increase the quality of their students' education were introduced to teaching methods such as blended learning and flipped learning. It is thought that the technological competence of students and teachers has increased in this period when teachers and students are intensively intertwined with technology. There are differences in readiness levels, learning needs, and learning techniques among students who can access information through web tools without going to school. If these differences are not managed effectively, factors that hinder education arise for all students using the same educational environment. The task of managing these factors that hinder education falls on teachers. In educational environments established to achieve the goals of educational policies, motivating students in line with the goals, motivating them, arousing the willingness to learn in students, using the time allocated for education efficiently, controlling physical and human elements, these developments in the fields of digital technologies and information technologies, technological developments and society. The reason for conducting this research was to examine the extent to which teachers, who are responsible for educating individuals in line with their needs, affect their classroom management skills.

Keywords: Teacher, Digital Literacy, Classroom Management, Skill

ÖĞRETMENLERİN DİJİTAL OKURYAZARLIK BECERİLERİ İLE SINIF YÖNETİMİ BECERİLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

ÖZET

Dijital teknoloji ve bilgi alanındaki gelişmeler, toplumun temel yapı taşlarından biri olan okulları da etkileyen önemli değişimler yaratmaktadır. Sosyal bir yapı olarak okullardaki bu dönüşüm, öğretmenleri ve öğrencileri, eğitim sürecinin merkezindeki bireyler olarak, kaçınılmaz bir şekilde etkilemektedir. Bu etki, sosyal ve davranışsal boyutların yanı sıra bilişsel alanlarda da gözlemlenmektedir. Teknolojik ilerlemeler sayesinde, ihtiyaç duyulan bilgilere web üzerindeki kaynaklar aracılığıyla her yerde ve her zaman ulaşmak artık mümkün hale gelmiştir. Öğretmenler bu durumu özellikle pandemi döneminde okullardan uzak kalan öğrencilerin ders eksikliklerini telafi etmek için kullanmışlardır. Yine bu dönemde öğrencilerinin eğitim kalitesini arttırmak için teknoloji destekli öğretim modellerini araştıran öğretmenler harmanlanmış öğrenme, ters yüz öğrenme gibi öğretim yöntemleri ile tanışmışlardır. Öğretmenlerin ve öğrencileri yoğun bir şekilde teknolojiyle iç içe olduğu bu dönemde öğrencilerin ve öğretmenlerin teknolojik yeterliliklerinin arttığı düşünülmektedir. Okul olmadan da web araçları sayesinde bilgiye ulaşabilen öğrenciler arasında hazır bulunuşluk düzeyleri, öğrenme ihtiyaçları,

öğrenme teknikleri gibi farklılıklar oluşmaktadır. Bu farklılıkların etkin yönetilememesi durumunda ise aynı eğitim ortamını kullanan tüm öğrenciler için eğitimi engelleyici faktörler ortaya çıkmaktadır. Eğitimi engelleyen bu faktörleri yönetme görevi ise öğretmenlere düşmektedir. Eğitim politikalarının hedeflerine ulaşmak için kurulmuş olan eğitim ortamlarında öğrencileri amaçlar doğrultusunda güdülemek, motive etmek, öğrencilerde öğrenme istekliliği uyandırmak, eğitim için ayrılan zamanı verimli kullanmak, fiziksel ve beşeri unsurları kontrol etmek, dijital teknolojiler ve bilişim teknolojileri alanlarında yaşanan bu gelişmelerin, teknolojik gelişmeler ve toplumun ihtiyaçları doğrultusunda bireyler yetiştirmekle görevli olan öğretmenlerin sınıf yönetimi becerilerini ne düzeyde etkilediği bu araştırmanın gerçekleştirilme nedeni olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, Dijital Okuryazarlık, Sınıf Yönetimi, Beceri

1. GİRİŞ

Dijital teknoloji ve bilgi alanındaki gelişmeler, toplumun öncü kuruluşlarından biri olan okulları da etkilemekte ve bu değişim her alanda kendini göstermektedir. Sosyal bir yapı olarak okullardaki bu dönüşüm, topluma en yakın olan bireyler olan öğretmenler ve eğitim kurumlarının varlık nedeni olan öğrenciler üzerinde kaçınılmaz bir etki yaratmaktadır. Bu etki, hem sosyal ve davranışsal boyutlarda hem de bilişsel alanlarda kendini gösterebilmektedir. Yaşanan teknolojik gelişmeler sayesinde ihtiyaç duyulan herhangi bir bilgiye web sağlayıcıların bulunduğu her yerde ve her zaman ulaşmak mümkün hale gelmiştir. Öğretmenler bu durumu özellikle pandemi döneminde okullardan uzak kalan öğrencilerin ders eksikliklerini telafi etmek için kullanmışlardır. Yine bu dönemde öğrencilerinin eğitim kalitesini arttırmak için teknoloji destekli öğretim modellerini araştıran öğretmenler harmanlanmış öğrenme, ters yüz öğrenme gibi öğretim yöntemleri ile tanışmışlardır. Öğretmenlerin ve öğrencileri yoğun bir şekilde teknolojiyle iç içe olduğu bu dönemde öğrencilerin ve öğretmenlerin teknolojik yeterliliklerinin arttığı düşünülmektedir. Okul olmadan da web araçları sayesinde bilgiye ulaşabilen öğrenciler arasında hazır bulunuşluk düzeyleri, öğrenme ihtiyaçları, öğrenme teknikleri gibi farklılıklar oluşmaktadır. Bu farklılıkların etkin yönetilememesi durumunda ise aynı eğitim ortamını kullanan tüm öğrenciler için eğitimi engelleyici faktörler ortaya çıkmaktadır. Eğitimi engelleyen bu faktörleri yönetme görevi ise öğretmenlere düşmektedir. Eğitim politikalarının hedeflerine ulaşmak için kurulmuş olan eğitim ortamlarında öğrencileri amaçlar doğrultusunda güdülemek, motive etmek, öğrencilerde öğrenme istekliliği uyandırmak, eğitim için ayrılan zamanı verimli kullanmak, fiziksel ve beşeri unsurları kontrol etmek, dijital teknolojiler ve bilişim teknolojileri alanlarında yaşanan bu gelişmelerin, teknolojik gelişmeler ve toplumun ihtiyaçları doğrultusunda bireyler yetiştirmekle görevli olan öğretmenlerin sınıf yönetimi becerilerini ne düzeyde etkilediği bu araştırmanın gerçekleştirilme nedeni olmuştur.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Farklı Okuryazarlık Kavramları

Okuryazarlık kavramı, tarih boyunca birçok farklı biçimde tanımlanmıştır. Bu kavram, okuma ve yazma çalışmalarının temelini oluşturmakla birlikte, farklı tanımlarının yapılması; değişen gereksinimler, koşullar ve okuma-yazma öğretim yaklaşımlarındaki gelişimlerle bağlantılıdır. Okuryazarlık, bireyin yazılı sembolleri, yani okuma ve yazmayı en basit seviyede anlamaya başladığı an itibarıyla başlar. Eskiden, yalnızca ismini yazabilen ve okuyabilen kişilere okuryazar denilirdi. Ancak 1960'lerde okuryazarlık kavramının tanımı genişleyerek, kişinin içinde bulunduğu topluma fayda sağlayabilecek bir yeterlilik düzeyine ve aynı zamanda temel matematik becerilerine sahip olma şeklinde kullanılmaya başlandı. 1990'lı yıllarda ise okuryazarlık çok boyutlu bir kavram haline gelerek işlevsel bir özellik kazanmış ve eğitimin merkezine yerleşmiştir (Güneş, 1994: 499).

2.1.1. Bilgi Okuryazarlığı

Günümüz toplumlarının en belirgin özelliklerinden biri, sürekli bir değişim süreci içerisinde olmalarıdır. Bilginin hızla birikmesi ve teknolojinin büyük bir hızla ilerlemesi, bu teknolojilerin geniş bir kullanım alanı bulmasına yol açmıştır. Bireylerin nesneleri ve olayları kontrol edebilmesi için, öncelikle bu konularda bilgi sahibi olmaları ve bunları kullanma becerilerinin gelişmiş olması gerekmektedir. Bilgi çağının toplumları, bilgiye ulaşabilen, onu etkin bir şekilde kullanabilen, değerlendiren, üreten ve teknolojiyi hayatının her alanında uygulayabilen bireylere ihtiyaç duymaktadır. Bu nedenle, bilgi çağında toplumu oluşturan bireylerin gerekli niteliklerini yansıtan "bilgi okuryazarlığı" kavramı ortaya çıkmıştır (Kızıllı, 2007: 1).

Zamanla anlamı genişleyen okuryazarlık kavramı, bilgiye ulaşmanın ilk adımı olarak kabul edilerek, bilgi okuryazarlığı anlayışını ortaya çıkarmıştır. Toplumda, teknolojiye dayalı değişimlerin etkisiyle, yüksek nitelikli ve yenilikçi insan kaynağına duyulan ihtiyaç artmaktadır. Bilginin hızla yayıldığı bu dönemde, bireylerin başarıya ulaşabilmesi, yaşam boyu öğrenme sürecinde aktif olmalarına bağlıdır. Yaşam boyu öğrenme, karşılaşılan sorunların çözümünde ya da bir karar alınması gerektiğinde gerekli bilgilerin toplanması, değerlendirilmesi ve amaca uygun bir biçimde kullanılmasını gerektirir. Bilgi okuryazarlığı, bu becerilerin bir yansıması olarak son yıllarda öne çıkan bir kavram haline gelmiştir. Yaşam boyu öğrenmenin temelinde, bilgiye erişim ve onu etkili bir şekilde kullanabilme, yani bilgi okuryazarlığı yer alır. Bu bilincin gelişmesi, eğitim kurumlarının desteğiyle ve bireyin kendi çabasıyla mümkündür (Sağ, 2021: 8).

2.1.2. Bilgisayar Okuryazarlığı

Bilgisayarlar, 21. yüzyılda öğrenme, araştırma ve pek çok mesleki alanda ihtiyaçları karşılamak amacıyla vazgeçilmez bir araç haline gelmiştir. Bu nedenle bilgisayar kullanımı, günümüzün kaçınılmaz teknolojik gereksinimlerinden biri olarak kabul edilmektedir. Doğru ve etkili bir şekilde bilgisayar kullanabilme becerisi, 21. yüzyıl yetkinlikleri arasında önemli bir yer tutmaktadır (Arslan, 2019: 28). Kısacası, bilgisayar sistemleri günümüz hayatının her alanında aktif bir rol oynamaktadır. İnsanlar, bilgisayarlar sayesinde artık zaman ve mekân sınırlarını aşabilmişlerdir. Bilgisayar teknolojilerinin kullanımı, neredeyse her meslek alanında zorunlu hale gelmiştir. Bu gelişmeler ışığında, bilgisayar okuryazarlığı becerileri, bireyler için hayati öneme sahip yetkinlikler olarak öne çıkmaktadır. Özellikle eğitim alanı, bu teknolojik ilerlemelerden en fazla etkilenen alanlardan biridir. Bilgi ve iletişim teknolojilerinin eğitim süreçlerine entegre edilmesi artık kaçınılmaz bir gereklilik haline gelmiştir (Akkoyunlu ve Kurbanoglu, 2003: 2).

2.1.3. Teknoloji Okuryazarlığı

Okuryazarlık kavramının bir alt dalı da teknoloji okuryazarlığıdır. Teknoloji, yalnızca makineleri değil, makinelerin kullanımı ve öğrenme süreçlerini de kapsar. Makineler, teknolojinin yalnızca bir parçasını oluşturur. Oysaki teknoloji, çözüm odaklı yöntemler bütünüdür. Uygulanan tekniklerin bağlı olduğu bilimsel ilkeler, teknolojiyi şekillendirir. Teknoloji birçok farklı şekilde tanımlanabilir, ancak basitçe, insanların problemlerini çözmek için araçların, makinelerin, yöntemlerin ve materyallerin geliştirilip uygulanması olarak özetlenebilir. Teknolojinin günlük hayatımızın her alanında kendine yer bulması, onun etkisini gösterir. Bu nedenle, bireylerin hızlı değişen teknolojik gelişmelere ve giderek karmaşıklaşan hayata uyum sağlayabilmesi için modern bilgi, beceri ve tutumlarla donatılmaları gereklidir. Hayatımızın her alanında kullanıp zamandan tasarruf sağlayan bu teknolojik cihazları ne kadar bilinçli bir şekilde kullanabiliyoruz? İşte bu sorunun cevabı, teknoloji okuryazarlığı kavramını karşımıza çıkarmaktadır (Sağ, 2021: 11).

2.1.4. Medya Okuryazarlığı

İletişim ve bilgi teknolojilerindeki bu hızlı gelişmeler, hayatımızın her alanına yansıyor ve bilginin küreselleşmesine ve insanların iletişim yöntemlerinin, araçlarının değişmesine neden olmuştur. Kitle iletişim araçlarının yaygınlaşması, iletişim ortamlarının, mekânlarının ve şekillerinin farklılaşmasını açık bir şekilde gözler önüne sermektedir. Bu gelişmelerle birlikte günümüz, bilişim çağı, bilgi çağı, iletişim çağı ve teknoloji çağı gibi isimlerle anılmakta, bu çağın insanları ise bilgi, teknoloji ve iletişim toplumu olarak adlandırılmaktadır. Değişen kavramlar ve teknolojilere uyum sağlayabilmek ve en iyi şekilde faydalanabilmek için insanlardan beklenen beceri, yeterlilik ve yetenekler de dönüşüm geçirmiştir. Teknolojinin bu hızlı ilerleyişiyle bilginin iletildiği kanallar, ortamlar ve mekânlar sürekli olarak yenilenmektedir. Bu kanalları (radyo, televizyon, internet, gazete vb.) etkin kullanma, bu kanallarla verilen mesajları analiz etme, değerlendirme ve iletme becerilerini kapsayan medya okuryazarlığı kavramı günümüzde büyük önem kazanmıştır (Karaman ve Karataş, 2009: 799-800). Medya okuryazarlığı, yazılı veya görsel her türden (televizyon, video, sinema, reklamlar, internet vb.) mesajlara erişme, çözümlenme, değerlendirme ve iletme yeteneği olarak tanımlanmaktadır (İnceoğlu, 2016: 19).

2.2. Dijital Okuryazarlık

Bilgi insanlık tarihinden itibaren her zaman en önemli hazine olmuştur ve toplumlar bu hazineye sahip olarak yükselmişler başarıya ulaşmışlardır (Kozan ve Bulut Özek, 2019: 107). Bilgiye verilen önem bilgi arayışını ortaya çıkarmıştır. 21.yüzyılda bu arayış nedeniyle bilgi patlaması yaşanmıştır ve 21.yüzyıl denildiğinde “Bilgi Çağı” kavramı söylenmeye başlamıştır. Bilgi çağı olarak adlandırılan bu dönemde teknoloji büyük bir sıçrama yaşamış ve yaşamın her alanında görülmeye başlamıştır. Teknolojiyle birlikte dijital teknolojiler ve araçlar gelişmiştir ve bilgi üretimini, bilgiye erişim hızını artırmıştır. Bilgi patlamasının yaşanması ve aynı zamanda erişim hızının artmasıyla bilgi kirliliği oluşmaya başlamıştır (Kim ve Kim, 2002:11). Bilgi kirliliği içerisinde doğru, faydalı ve istenilen bilgiyi bulmak ayrı bir yetenek gerektirmektedir.

Bilginin bu gelişim süreci beraberinde okuryazarlık kavramını da getirmiştir. Okuryazarlık kavramı ilk zamanlarda sadece okuma-yazma becerisi olarak ifade edilirken değişen teknolojiyle birlikte bireylerin simgeleri okuyabilme, sahip oldukları bilgiler ile yeni öğrendikleri bilgiler arasında ilişki kurabilme ve bu ilişki üzerine akılcı yorumlar yapıp yeni bilgi üretebilme becerileri olarak tanımlanabilmektedir (Önal, 2010: 101). Okuryazar bireyler hayatını yönlendirebilmeli, edinilen bilgiler sosyal ve toplumsal hayatta verimli bir şekilde kullanabilmeli, dijital ortamlarda doğru, faydalı bilgi arayıp kullanabilmelidirler (Kane, 2017:23).

Okuryazarlık kavramı farklı alanlarda var olması üzerine farklı okuryazarlık çeşitleri ortaya çıkmıştır. Teknolojinin hızlı gelişimi okuryazarlık çeşitlerinin de hızlıca hayatımıza dahil olmasına neden olmuştur. Literatür incelendiğinde karşımıza sıklıkla çıkan okuryazarlıklar “BİT okuryazarlığı, medya okuryazarlığı, dijital okuryazarlık” olmuştur.

Dijital okuryazarlık kavramını ilk kez ortaya atan Paul Gilster (1997), bu kavramı dijital ortamda sunulan farklı biçimlerdeki bilgiyi anlama yeteneği olarak tanımlamıştır. Ancak dijital okuryazarlık yalnızca bilgi bulma yetisiyle sınırlı değildir; aynı zamanda insanların teknolojiyi bilinçli, doğru ve güvenli bir şekilde kullanmaları, bununla birlikte teknoloji aracılığıyla elde edilen bilgiyi doğru biçimde değerlendirme, hayata uyarılma ve bu bilgiyi analiz edip sentezleme yeteneğini de içerir (Martin, 2008; Hague ve Payton, 2010). İnsanların teknolojiyi bilinçli bir şekilde kullanabilmeleri ve bilgi topluluğu içinde doğru ile yanlış ayırt edebilmeleri için dijital okuryazarlık seviyelerinin yüksek olması gerekmektedir. Dijital okuryazar bir birey;

yenilikçi, yaratıcı, iş birliğine açık, etkili iletişim kurabilen, karar verme yetisine sahip, eleştirel düşünme becerisi olan, problemlerle baş edebilen, teknolojik kavramları anlayan ve bunları kullanabilen bir kişidir.

Özetle dijital okuryazarlık, bireylerin çeşitli dijital araçları (televizyon, bilgisayar, cep telefonu vb.) kullanarak okuma ve yazma becerilerini ifade eder. Ancak kavramın tanımlarına baktığımızda, dijital okuryazarlığın yalnızca bu araçları kullanmaktan çok daha geniş bir anlam taşıdığı görülmektedir. Dijital okuryazarlık tanımlarında ortak nokta, dijital ürünleri kullanma bilgi ve yeteneğinin altının çizilmesidir. Dijital okuryazar bireyler, edindikleri bilgileri analiz ederek yeni fikirler üretmekte ve bu süreçte dijital araçlardan yararlanmaktadır. Ayrıca, dijital okuryazarlığın sosyolojik ve duygusal yönlerinin bulunması, bu kavramın bir yaşam biçimi olduğunu ortaya koymaktadır (Tombul, 2022: 16).

Eğitim öğretim öğrencilerin yaşadıkları dünyaya hazırlandıkları bir süreçtir. Teknolojinin hayatımızın her alanına yerleştiği bu zamanda eğitim öğretim içerisine de teknoloji ve dijital araçlar girmiştir. Akıllı tahtalar, tabletler, telefonlar, eğitim odaklı uygulamalar ve yazılımlar gibi çeşitli teknolojik kaynaklar, eğitim alanında aktif bir şekilde kullanılmaktadır. Teknolojiden etkin bir şekilde yararlanabilmek ve dijital araçları doğru bir biçimde kullanabilmek için öğrencilerin, öğretmen adaylarının ve öğretmenlerin dijital okuryazarlık seviyeleri son derece önemlidir (Cebeci, 2020). Özellikle temel eğitim aşamasında görev yapan sınıf öğretmenlerinin dijital okuryazarlık düzeyi, öğrencilerin eğitim süreçlerini şekillendirmede kritik bir rol oynamaktadır.

Teknolojik gelişmelere bağlı olarak toplumsal yaşamda hızla artan dijital aletler; insanların bilişsel özelliklerinde, toplumsal beklentilerinde ve öğrenme ihtiyaçlarında değişiklikler meydana getirmiştir. Öyle ki çok kısa bir zaman öncesine kadar öğretmenler okullarda bilgiyi aktaran kişi görevinde iken günümüzde öğrencilerine bilgiyi edinme ve bilgiyi kullanma yollarında rehber görevi görmektedir. Ribble (2011), ülkelerin hızlı bir şekilde teknolojiyi eğitim sistemlerine entegre etmeye çalıştığını ve okullarda dijital aletleri yaygınlaştırdığını fakat teknolojinin faydalı bir şekilde nasıl kullanılacağına aynı hızda öğretilmediğini belirtmektedir. Öyle ki, İngiltere’de Futurelab (2022) tarafından hazırlanan dijital okuryazarlık el kitabında bazı öğretmenler kendilerinin dijital okuryazarlık becerilerinin öğrenciler kadar gelişmiş olmadığını belirtmektedirler. Etkileşimli tahtalar, tabletler, öğretici uygulamaların aktif bir şekilde yer almaya başladığı eğitim sistemlerinde teknolojiden doğru bir şekilde faydalanabilmek, dijital araç gereçleri doğru bir biçimde kullanabilmek için öğretmen ve öğrencilerin dijital okuryazarlık becerileri büyük önem taşımaktadır (Özer, 2021: 3).

Dijital teknolojilerin eğitim sistemindeki verimliliği arttırdığını, öğrencilerde eleştirel ve yaratıcı düşünme becerilerini geliştirdiğini, öğretmenler arasında iş birliğini ve iletişimi arttırdığını belirten Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) öğretmenlerin dijital okuryazarlık becerilerini geliştirmek adına çeşitli çalışmalar yapmaktadır. Yapılan bu çalışmalardan biri de öğretmenlerin dijital okuryazarlık becerilerinin geliştirilmesi amacıyla hazırlanan “Dijital Okuryazarlık Öğretmen Kılavuz Kitabı”dır. MEB bu çalışma ile öğretmenlerin dijital okuryazarlık becerilerini geliştirerek yeni neslin doğru bilgiye ulaşmasında öğretmenlerin rehberliğinden faydalanmasını amaçlamaktadır. MEB’in eğitim sisteminde dijital okuryazarlık uygulamaları öğretmen kılavuz kitabı ile sınırlı kalmayıp dijital uygulamalar, çevrim içi veya yüz yüze düzenlenen hizmet içi eğitimler ile de öğretmenlerin dijital okuryazarlık becerileri desteklenmektedir. Günümüzde PISA sonuçlarına göre, üst sıralarda bulunan ülkeler, öğretmenlerinin derslerde teknolojiyi etkin kullanımlarını teşvik etmek ve standartlaştırmak amacıyla Uluslararası Eğitimde Teknoloji Topluluğu (ISTE) tarafından belirlenen eğitimler için eğitim teknolojileri standartlarını kullanmaktadırlar. Bu standartlar; gelişmeler ve

toplumsal ihtiyaçlar doğrultusunda güncellenmekle beraber öğretmenler için 7 ana başlık içermektedir. Ana başlıklar çağın gerektirdiği öğretmenleri, öğrenmeye açık, liderlik özelliklerine sahip, teknolojiyi kullanabilen, ekip üyeleri ile uyum içerisinde çalışabilen, karşılaştığı olayları ve ulaştığı verileri analiz edebilme yeteneğine sahip, öğrencilerini öğrenmeye teşvik edebilen ve aynı zamanda da rehberlik edebilen profesyonel kişiler olarak belirtmektedir. ISTE tarafından belirlenen kriterlere sahip öğretmenlerin, öğrencilerin dijital okuryazarlık becerilerine katkısının yadsınamayacak derecede fazla olacağı anlaşılmaktadır (Tombul, 2022: 34).

2.6. Eğitimde Dijital Okuryazarlık

Teknolojinin eğitimdeki önemi, yeni keşiflerin ve teknolojinin hayatımızdaki rolünün artmasıyla her geçen gün daha da belirgin hale gelmektedir. Bu bağlamda, yeniliklerin eğitime entegrasyonunda teknoloji kullanımının kritik bir rolü olduğu anlaşılmaktadır. Eğitim teknolojisi, okulların ihtiyaç duyduğu bilgilere erişimini sağlamak ve okul reformlarını desteklemek adına önemli bir yenilik olarak değerlendirilmektedir. Eğitim teknolojisinin etkinliği, öğretmenlerin değerlerini, inançlarını ve teknik becerilerini ne ölçüde organize edip geliştirdiğine bağlıdır. Geleneksel uygulamalardan uzaklaşma durumunda, eğitimdeki yeniliklerin uygulanmasında zorluklar artabilir. Bu nedenle, öğretmenlerin, okullarda kaliteli öğrenmeyi sağlamak için yeni yapıların nasıl kullanılacağını iyi bilmeleri büyük önem taşımaktadır (Özoğlu, 2019: 27-28).

Teknolojinin hızla gelişmesi ile her alanda teknolojinin kullanımı arttıkça bu teknolojileri doğru ve verimli bir şekilde kullanabilmek için bir takım rehber niteliği taşıyan çalışmalar yapılmaktadır. Bu çalışmalardan bazıları da doğrudan eğitim alanında gerçekleştirilmektedir. Eğitim alanında dijital teknolojilerin etkili ve verimli bir şekilde kullanılabilmesi için eğitimde dijital yeterlik kavramı üzerinde birçok çalışma yapılmakla beraber bu çalışmalar teknolojinin gelişimi doğrultusunda paralel olarak güncellenmektedir. Bu çalışmaların birini yöneten Avrupa Komisyonu (YIL) eğitimde tüm bireylerin sahip olması gereken becerileri ve bu becerilerin kazanılması için bazı yetkinlik maddeleri oluşturmuştur. Yine Uluslararası Eğitimde Teknoloji Topluluğu (ISTE) tarafından eğitimcilerin, eğitimi daha verimli ve kaliteli hale getirebilmelerini sağlayabilecek standartlar sunulmuştur ve bu standartlar doğrultusunda eğitimde dijital yeterliklerin sağlanması hedeflenmiştir (Gümüş, 2021: 16-17). Öte yandan eğitimde dijital yeterliklerin geliştirilmesi için öğretmenlerin bilgi ve iletişim teknolojileri kullanım yeterliklerine yönelik çerçeve sunan UNESCO'nun (UNESCO, 2018), sunmuş olduğu bu çerçevedeki yetkinliklerin eğitim politikalarına farklı bir bakış açısı sunduğu söylenebilir. Ayrıca OECD (2019) tarafından dijital yeterlik kapsamında doğrudan eğitim alanı için hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin bilgi ve becerilerini gelişen teknoloji le organize edebilmeleri için dijital yeterlik becerilerine ait rehberlik sağlayıcı raporlar ve çerçeveler sunulmuştur. Tüm bu raporlar ve çalışmalar incelendiğinde, Dünya'da eğitim alanında dijital yeterliklerin kazanılmasının, öğretmenlerin ve öğrencilerin bilgi ve becerilerini geliştirmesi adına büyük bir rol oynadığı söylenebilir. Ayrıca eğitimdeki kazanılacak bu becerilerin toplum olarak ekonomik ve sosyal kalkınma bakımından gerekli görünen ve sahip olunması gereken önemli yeterliklerden olduğu ifade edilmektedir (Hatlevik ve Christophersen, 2013:9). Dolayısıyla eğitim alanında tüm Dünya'da eğitimde dijital yeterliklerin geliştirilmesi ve bunların hükümetler tarafından desteklenmesi için yeni politikalar geliştirilmekte ve yine teknoloji gelişimine bağlı olarak politikalar güncellenmeye devam etmektedir (Carretero ve diğerleri, 2017; Tomte, 2013).

2.7. Dijital Okuryazarlık ve Öğretmen

Eğitim-öğretim ortamlarında internetin kullanımı, öğrencilere yaşam boyu öğrenme becerileri kazandırmada önemli bir rol oynamaktadır. İnternet, öğrencilerin ihtiyaç duyduğu bilgilere ulaşmalarına yardımcı olan bir araç olarak, aynı zamanda onların bilgi edinme konusunda sorumluluk alabilmelerini de destekler (Akkoyunlu, 2002:5). Ancak web, dolandırıcılardan, bilgisayar korsanlarından, pornografik içeriklerden ve cinsel avcılardan oluşan birçok tehlikeli kişi için riskler barındırmaktadır. Bu nedenle, pek çok okul, olumsuz durumların önüne geçmek amacıyla sıkı politikalar ve prosedürler uygulamaktadır. Öğrencilerin internette güvenliğini sağlamak için yapılan bu önlemlerin çoğu üretken olmaktan çok, korkutucu ve aşırı korumacı olabilir; bu da öğrencilerin kendilerini güvende hissetme becerilerini geliştirmelerini engelleyebilir (Özoğlu, 2019: 29). Brubaker (2005), internetin eğitim ortamlarına entegre edilmesiyle birlikte bazı sorunların ortaya çıktığını ifade etmektedir. Araştırmasında, ders sırasında internet erişimi olan bilgisayarlar ya da kablosuz ağ bağlantılı dizüstü bilgisayarlara sahip öğrencilerin, öğretmenin bilgisi olmadan internet üzerinden farklı etkinliklerle meşgul olduklarını vurgulamaktadır. Bu tür davranışlar sergileyen öğrencilerin gelecekte iş ve sosyal yaşamlarında aşırı internet kullanımı sorunlarıyla karşılaşabilecekleri ve bu durumun problemleri internet kullanımı gibi sorunlara yol açabileceği belirtilmektedir.

Burbules ve Callister (2000), internet üzerindeki tehditleri birkaç kategoride incelemektedir. Bu tehditler arasında, kasıtlı veya kasıtsız olarak yayılan yanlış bilgiler, pornografi, nefret gruplarının propagandası ve tehlikeli materyaller gibi engellenmeye çalışılan içerikler, yanıltıcı ancak zararsız bilgilerin yanı sıra, çoğu kişi için faydasız olan zayıf organize edilmiş bilgiler yer almaktadır. Marcovitz (2007) ise, okulların, öğrencilere ulaşmaları gereken bilgilere erişim sağlayacak şekilde tasarlanmış filtreleme ihtiyacı duyduğunu belirtmektedir. Öğrencilerin öğretmenler tarafından izlenmesi gerektiğini ve uygunsuz içeriklerle karşılaştıklarında nasıl bir yol izleyeceklerini öğrenmeleri gerektiğini savunur. Ayrıca, öğrencilerin teknolojiyi nasıl kullanacakları ve kendilerinden nelerin beklendiği konusunda eğitim almalarının önemini vurgularken, okullar veya sınıflar için kabul edilebilir bir kullanım politikası geliştirilmesi gerektiğini de ifade etmektedir.

İnternetin sınıf ortamına entegre edilmesi, beraberinde birçok risk getirmektedir. Ancak, teknolojinin eğitimde kullanılmaması da bir seçenek değildir. Bu nedenle, öğretmenlerin dijital vatandaşlık ve dijital okuryazarlık konularında yetkin olmaları gerektiği aşikardır. Bu sayede, öğretmenler risklerle başa çıkabilir ve öğrencileri doğru bir şekilde yönlendirebilir (Özoğlu, 2019: 29).

2.8. Öğretmenlerin Dijital Yeterlikleri

Öğrencilerin dijital becerilere sahip olup topluma ayak uydurarak ülkelerine sosyal ve ekonomik anlamda faydalı olabilmeleri için dijital yeterlik anlamında güncel ve donanımlı eğitim programlarına ihtiyaç duyulmaktadır (Yazar ve Keskin, 2016: 133). Aynı zamanda, güncellenmiş eğitim programları kapsamında öğretmenlerin dijital teknolojileri daha etkili ve kaliteli bir şekilde kullanabilmeleri için dijital yeterliliklere sahip olmaları gerekmektedir. Bu, öğrencilerin dijital becerilerini geliştirmek adına kritik bir öneme sahiptir (Instejford ve Muthe, 2017:6). Yapılan çalışmalarda öğretmenlerin lisans öğrenimlerinde almış oldukları dijital deneyimlerin meslek sahibi olduktan sonra dijital yeterliklerini etkili ve verimli kullanabilmesini etkilediğini göstermektedir (Tomte vd., 2015: 26). Dolayısıyla öğretmenlerin etkili ve verimli bir şekilde eğitim öğretim ortamı hazırlayabilmeleri ve öğrencilerin dijital yeterlik ihtiyaçlarına karşılık verebilmeleri için almış oldukları eğitimlerin dijital becerilerini geliştirmeye yönelik olması gerektiği söylenebilir. Öğretmenlerin dijital becerilere sahip olmaları, teknolojik gelişmelerden haberdar olmaları ve bu teknolojileri eğitim ortamlarına

entegre edebilmeleri açısından büyük bir öneme sahiptir (Hatlevik ve Christophersen, 2013: 240). Zira, bu becerilerden yoksun olmaları durumunda, öğrencilerin akademik başarıları üzerinde olumsuz etkiler yaratabilir ve eğitim sisteminin genel performansını olumsuz yönde etkileyebilir (Yazar ve Keskin, 2016:2). Ayrıca yapılan çalışmalar da eğitim sistemindeki ortaya çıkan eksikliklerin öğretmen dijital yeterliklerinin düşük seviyelerde olmasından kaynaklandığı ifade edilmektedir (Hanell, 2018: 137). Bu nedenle, teknoloji ilerledikçe ve okullarda yeni teknolojilerin entegrasyonu sağlandıkça, öğretmenlerin de dijital becerilerini bu yönde geliştirmeleri zorunludur (Starkey, 2020: 37). Bunun için öğretmenlere sunulan hizmetiçi etkinliklerin öğretmenlerin dijital yeterliklerini geliştirebileceği nitelikte tasarlanması gerektiği ve bu hizmetiçi etkinliklerin sürekli olarak devam etmesi, öğretmen dijital yeterlikleri için faydalı olacağı söylenebilir (Eyüpoğlu ve Yılmaz, 2018:3).

Öğretmenlerin dijital yeterliklerine yönelik hazırlanacak hizmetiçi etkinlikler için rehber niteliği taşıyan birçok rapor ve çerçeveler bulunmaktadır (Carretero vd., 2017:10). Bu rapor ve çerçevelere göre öğretmenler, bilgi ve veri okuryazarlığı, iletişim ve iş birliği, dijital içerik oluşturma, güvenlik ve problem çözme ve buna benzer yetkinlik alanlarında dijital becerilere sahip olmalı ve sürekli olarak kendini geliştirmelidir. Ayrıca bu rapor ve çerçeveler dahilinde öğretmenlerin dijital yeterliklerinin tespit edilebilmesi ve öğretmen dijital profillerinin ortaya çıkarılarak eksikliklerin tamamlanmasını sağlayabilecek geçerli ve güvenilir ölçme araçlarının tasarlanması, öğretmenlerin dijital yeterliklerinin geliştirilmesi adına önemli bir rol oynayacağı düşünülmektedir.

2.9. Sınıf Yönetimi Becerileri

Sınıf yönetimi becerisi, öğretim etkinliklerinin planlanması, sınıfın fiziksel düzeni, zaman yönetimi ve davranış yönetimi gibi başlıklar altında öğretmenlerden beklenen önemli yeteneklerdir (Yüksel, 2013: 6). Sınıf yönetimi becerileri, öğretim faaliyetlerini kolaylaştıran, hedefe yönelik ve sistematik bir eylem dizisidir. Bu beceriler, zamanı etkin bir şekilde kullanmanın yanı sıra, öğrencilerin psikolojik olarak daha huzurlu hissedeceği bir sınıf ortamı yaratmayı ve eğitim programının hedeflerine ulaşmayı amaçlamaktadır (Sadık, 2002: 5).

Sınıflar Millî Eğitim Bakanlığının amaçları doğrultusunda öğrencilere istendik davranışların kazandırıldığı alanlardır. Bu alanlarda farklı özelliklerde, farklı ilgi alanlarına ve farklı bilişsel özelliklere sahip öğrenciler bir araya gelmektedirler. Bu farklı özelliklere sahip öğrencilere öğretmenler, öğretim programında belirtilen hedefleri kazandırmaya çalışırken bir taraftan da yeni şeyler öğretmeye çalışmakta öğrencinin sorumluluklarının takibini yapmakta, sınıftaki çalışma koşullarını iyileştirmekte ve öğrenmeye ket vuracak engelleri ortadan kaldırmaya çalışmaktadır. Bu işleri sistematik bir şekilde yapabilmek sınıf yönetimi becerisi gerektirmektedir. Baskılayıcı ve müdahale edici bir anlayışın olmadığı sınıflarda öğrenciler daha aktif bir rol alacak, tüm öğrenme alanlarını üst düzeyde kullanabilecek, öğrenci- öğrenci ve öğretmen öğrenci etkileşimi ve iletişimi yoğun olacaktır. Ağaoğlu (2003) ve Celep (2004) sınıf yönetiminin öğrencilerin ihtiyaç ve beklentileri, öğretmenlerin yaşantıları, mesleki donanımı ve okula yönelik duyguları, okulun yönetsel yapısı gibi değişkenlerden etkilendiğini belirtmişlerdir.

Bu etkenlere bağlı olarak da bir öğretmenin sahip olması gereken sınıf yönetimi becerilerini şu şekilde sıralamıştır (Tombul, 2022: 35):

- Bir öğretmen öğrenciye öğreteceği konu hakkında yeterli bilgiye ve bu bilgiyi öğrencinin seviyesine uygun bir şekilde öğretebilecek alan hakimiyetine sahip olmalıdır.
- Öğrenciyi dersin amaçları doğrultusunda motive edecek beceriye sahip olmalıdır.

- Bir öğretmen sınıfta olumlu iklim oluşmasını sağlayacak, sorunlar ortaya çıkmadan önlemini alacak liderlik becerilerine sahip olmalıdır.
- Öğretmen eğitim programının amaçları doğrultusunda planlama yapma becerisine sahip olmalıdır.
- Bir öğretmen öğrencinin okula yönelik sıcak duygular beslemesini sağlayacak iletişim becerisine sahip olmalıdır.

2.10. Sınıf Yönetimi

Eğitim yönetiminin temel aşaması ve temeli sınıf yönetimidir. Bu nedenle, sınıf yönetiminin kalitesindeki artış, eğitim yönetiminin kalitesinin de aynı ölçüde yükselmesine yol açar. Öğretim sürecinin başarılı olmasının anahtarı olarak görülen sınıf yönetimi konusunda, alanyazında birbirini destekleyen pek çok tanım bulunmaktadır. Bu tanımlardan bazıları şu şekildedir (Tombul, 2022:36):

Temel amacı, sınıf içindeki öğrenmenin kalıcı ve etkili bir şekilde gerçekleştirilmesi olan sınıf yönetimi; verimli bir öğretim süreci yaratmak, zamanı verimli kullanmak ve istenik davranışların artırıldığı bir sınıf ortamı yaratmak için planlı ve sistemli gerçekleştirilen etkinliklerdir. Başar (2009) ise, sınıfı orkestraya, sınıf yönetimini de orkestra şefliğine benzetmiştir. Ortak amaç için bir araya gelinen sınıflarda öğrenme eyleminin gerçekleşebilmesi için sistemin birbiri ile uyum sağlaması ve bu uyumluluğu sürdürmesi önemlidir. Sınıf yönetimi, Millî Eğitim Bakanlığı'nın hedefleri doğrultusunda belirlenen eğitim programı, öğretim stratejileri, fiziksel mekân, öğretmen ve öğrenci arasında koordinasyon sağlayarak öğrenmenin gerçekleşeceği olumlu bir iklim yaratmaktır.

Sınıf yönetimi üzerine yapılan tanımlar incelendiğinde sınıf yönetiminin, öğrenci, öğretmen, fiziksel mekân, teknoloji, zaman, eğitim programı gibi sınıfta bulunan öğelerin planlı, programlı ve uyumlu bir şekilde öğrenmenin gerçekleşebileceği ortamı oluşturma çabası olduğu söylenebilir.

2.11. Sınıf Yönetimini Etkileyen Etmenler

Eğitim öğretim programlarındaki hedeflerin gerçekleştirildiği sınıflar, her biri farklı ilgi alanlarına, ihtiyaçlara ve önceliklere sahip öğrenciler ve öğretmenlerin bir araya geldiği ortamlardır. Önceki bölümde belirtildiği gibi, ortak hedeflere ulaşabilmek için sistemi oluşturan bileşenlerin uyumlu bir şekilde çalışmasını sağlama yeteneği olan sınıf yönetimi, birçok faktörden etkilenmektedir (Çelik, 2008:7). Bu faktörlerin başında öğrencilerin ihtiyaçları, gelişim özellikleri ve sınıf düzeyi gelmektedir. Öğrencilerin gelişim özelliklerine uygun olmayan veya öğrencinin ihtiyaçlarını karşılamayan öğretim planlamalarında öğretmenler sınıfı etkin bir şekilde yönetmekte zorlanacaklardır. Sınıf yönetiminde başarıyı sağlamak için içeriğe, amaca ve öğrencinin bireysel özelliklerine uygun öğretim yöntemi seçilmelidir. Her öğretim ortamında kullanılacak tek bir yöntem olmadığı için öğrenme ortamına uygun yöntemin seçilmesi sınıf yönetimini sağlamada etkili olacaktır. Eğitimin başarıya ulaşması için öğretmenin sınıfta düzeni sağlaması, öğrencileri öğrenmeye motive ederek olumlu bir sınıf iklimi oluşturması şarttır. Bu durum sadece etkili bir sınıf yönetimi ile sağlanabilir (İlgar, 2000: 161). Etkili yönetilen bir sınıfta olumsuz öğrenci davranışları azalır, öğrenciler kendilerini güvende hisseder ve öğretmen ile öğrenci arasında saygı temelli bir ilişki kurulur (Turan, 2008, 3).

Millî Eğitim Bakanlığı'nın belirlediği hedefler doğrultusunda, öğretim programlarının uygulandığı dersliklerde eğitim faaliyetleri belirli bir plan çerçevesinde gerçekleştirilmektedir. Bu faaliyetler, rastlantısal olmaktan uzak, planlı ve programlı bir öğretim sürecini gerektirir (Yüksel, 2013: 1). Bu süreç, öğretmenin mesleki bilgi ve deneyimleri ile örtüşmektedir. Ancak,

mesleki bilgi ve becerilerini etkili bir şekilde sınıf yönetiminde kullanabilen öğretmenler, öğrenme sürecinin hedeflerine ulaşmasını sağlayabilirler (Turan, 2008: 3).

Sınıf Yönetimi Yaklaşımları incelendiğinde öğretmenlerin sınıf yönetimlerini iki farklı şekilde uyguladıkları söylenebilir. Bunlardan birincisi öğretmen merkezli olup geleneksel sınıf yönetimi yaklaşımı olarak tanımlanmakta diğeri ise öğrenci merkezli olup çağdaş sınıf yönetimi yaklaşımı olarak tanımlanmaktadır. Geleneksel sınıf yönetimi uygulaması katı disiplin kuralları içermekte olup ceza en sık kullanılan uyarıcıdır. Çağdaş sınıf yönetimi uygulamasında ise öğrenciye sorumluluk kazandırma, olumlu davranışları pekiştirme ve rehber olma anlayışı hakimdir. Çağın gerekliliklerine uygun sınıf yönetimi yaklaşımı ile eğitim alanında yaşanan yeniliklere bağlı olarak öğretmenlerin sınıf yönetimi becerilerinde de yenilikler yaşanmaya başlamıştır.

Eğitimin merkezine konumlandırılan öğrencinin duygusal ve bilişsel gelişimine önem verilen çağdaş eğitim uygulamasında öğrenci özgün yöntemlerle aktif bir şekilde bilgiyi alır. Çağdaş sınıf yönetimi yaklaşımında teknolojik gelişmelerin de eğitime entegre edilmesiyle öğrenciler öğretim faaliyetlerine istekli bir şekilde katılmakta ve öğrendiklerini uygulayarak kalıcı öğrenmeyi sağlamaktadırlar. Öğrencinin öğrenme faaliyetine aktif katılımı sınıfta yaşanabilecek olumsuz davranışları önlemekte ve öğrenme sürecinin verimli şekilde tamamlanmasına olanak sağlamaktadır. Sınıf yönetimini etkileyen unsurlar, sınıf yönetimi üzerine yapılan tanımlamalar ve araştırmada kullanılan ölçme aracı doğrultusunda sınıf yönetimi beş alt boyutta gruplandırılabilir (Tombul, 2022: 37).

2.12. Sınıfın Fiziksel Düzeni

Sınıflar, öğretmenler ve öğrencilerin ortak hedefler doğrultusunda bir araya geldiği ve zamanlarının büyük bir bölümünü geçirdiği mekanlardır. Eğitim öğretim faaliyetlerinin önemli bir kısmının yapıldığı bu alanların, öğretim süreçlerini destekleyecek şekilde düzenlenmesi, gereksiz stres yaratan unsurlardan ve dikkat dağıtıcı öğelerden arındırılması, hedeflere ulaşmayı kolaylaştırmaktadır (Gilpatrick, 2010: 12). Bu sebeple de sınıf ortamının eğitim öğretim faaliyetleri doğrultusunda ustaca düzenlenmesi gerekmektedir. Öğretmen merkezli geleneksel eğitim anlayışının son bulup öğrencinin merkeze alındığı çağdaş eğitim modelinde öğrencilerin bireysel farklılıklarının, ilgi alanlarının ve becerilerinin dikkate alınarak düzenlenmesi öğretim faaliyetlerinin verimliliğini arttırmaktadır. Teknolojinin yaşam alanlarında önemli bir yer edindiği çağımızda eğitim ortamlarının öğrencilerin her an bilgiye ulaşabileceği teknolojik araçlarla donatılması ve öğrencilerin aynı anda kullanabileceği farklı öğrenme merkezlerinin oluşturulması eğitimin niteliğini arttıracaktır (Başar, 1994: 32). Yine öğrencilerin sınıf içerisinde oturma düzenlerinin öğretimin amaçları doğrultusunda düzenlenmeli, öğrencilerin fiziki özelliklerinin ve engel durumlarının da dikkate alınarak gerçekleştirilmelidir (Selamet, 2015: 16).

Fiziksel düzenlemeler, eğitim öğretim ortamlarının öğrencilerde ve öğretmende okula gelme isteği uyandırarak öğrenmenin gerçekleşmesi, öğretmenin ve öğrencinin sınıfta rahat etmesi amacıyla yapılır (Başar, 2003. 7). Sınıf içerisindeki oturma, eşyaları öğretim yöntemine uygun şekilde yerleştirmeyi kolaylaştıracak şekilde olmalıdır. Eşyalar öğrenci güvenliğine tehdit oluşturmayacak şekilde tedbirleri alınmalıdır. Sınıfın temiz tutulması, çöplerin çöp kovasına atılması, öğrencilerin temizlik kurallarına uyma alışkanlığı kazanması yönünde öğretmenin rol model olması da fiziksel düzen kapsamında değerlendirilebilir. Sınıf ortamının ısı ayarının mevsim şartlarına göre ayarlanması, öğrencilerin oturma düzenlerinin öğretim yöntemine uygun konumlandırılması, aydınlanmanın gözleri yormayacak şekilde ayarlanması, sınıf duvarlarının aydınlatmayı destekleyici tonlarda boyanması ve sınıf ortamında bulunacak

materyallerin öğrenme hedeflerine ulaşmayı kolaylaştıracak şekilde düzenlenmesi sınıfın fiziksel düzeni boyutunda değerlendirilebilir.

2.13. Öğrenme Öğretme Süreci

Yeni binyılda yaşanan dönüşüm, toplumların eğitim sistemlerindeki anlayışları da değiştirmiştir. Geleneksel eğitim anlayışında, bilgiye hâkim olma ön plandayken, çağdaş eğitim sisteminde bu yaklaşım, bilgiye erişim yöntemlerini kullanabilme ve bilgiyi günlük yaşamda etkin bir şekilde kullanabilme yeteneğine bırakmıştır (Oktay, 2010: 3). Bu yeni anlayışı eğitim öğretim ortamına aktarma sorumluluğu ise uygulayıcı olarak görev yapan öğretmenlere düşmektedir. Ülkenin ihtiyacı olan yetişmiş insan profilinin belirlenmesi ile başlayan ve öğrencide kazanılması beklenen davranış değişikliğinin gerçekleşmesiyle sonlanan süreç öğrenme-öğretme süreci olarak tanımlanmaktadır. Bu sürecin başarılı bir şekilde tamamlanması ise amaç ve koşullar doğrultusunda yapılan planlama, uygulama ve değerlendirmeye bağlıdır. Bu sürecin başarıyla sonlanması ise öğretme ortamında tek yetkili konumundaki öğretmenlerin mesleki yetkinliği ile doğrudan ilgilidir. Öğretmenlerden bu süreçte eğitim programının amaçları, müfredat, öğrencinin gelişimsel özellikleri, öğretme materyalleri tasarlayabilme, zaman yönetimi, mevcut öğretim yöntem tekniklerini bilme ve yeni yöntem ve teknikleri öğrenmeye açık olma, ölçme ve değerlendirme gibi konularda bilgi ve becerilere sahip olması beklenmektedir (Ekici, 2014: 75).

2.13.1. İletişim

İletişim, en az iki kişi arasında çeşitli kanallar aracılığıyla gerçekleşen ve ortak bir anlam taşıyan duygu, düşünce veya bilgi paylaşım süreci olarak tanımlanmaktadır. Bu tanımdan yola çıkarak, iletişimin karşılıklı bir etkileşim olduğu ve tek taraflı bilgi aktarımının iletişim olarak nitelendirilemeyeceği anlaşılabilir. Bu bağlamda, öğretmenlerin tek yönlü sözlü iletişimden kaçınarak öğrencileriyle diyalog kurmaları ve karşılıklı sözlü veya görsel geri bildirimler aracılığıyla iletişimin gerçekleştiğinin farkında olmaları önemlidir.

Sadece tek yönlü bilgi aktarımının yapıldığı ve otokratik bir sınıf yönetimi anlayışının hakim olduğu eğitim ortamlarında, gerçek bir iletişimden söz edilemez. Bu tür eğitim ortamları eğitimin amaçlarına ulaşma yolunda bir engel olarak kabul edilmiş ve bu tarz bir öğretmen öğrenci ilişkisi iletişim olarak kabul edilmemiştir. Kendisini öğretmene rahat bir şekilde ifade edebilen öğrencilerin öğrenmeye karşı dimağlarını açık tuttıkları ve etkili öğrenmenin gerçekleştiği görülmektedir (Tombul, 2022: 38).

2.13.2. Davranış Yönetimi

Eğitimin en yaygın tanımlarından biri, istenilen yönde kalıcı davranış değişiklikleri sağlama olarak ifade edilebilir. Bu süreçte temel hedef, bireyin toplumsal normlara uygun davranışlar sergileyerek toplum tarafından kabul görmesinin sağlanmasıdır. Sınıf ortamı, öğrencilerin ve öğretmenlerin bir araya geldiği, sosyalleşmenin ve toplumsallaşmanın ilk adımlarının atıldığı yerlerdir. Bu nedenle, sınıf yönetiminden sorumlu öğretmenlerin hangi davranışların teşvik edileceğini ve hangilerinin sınıf yönetimini olumsuz yönde etkileyebileceğini belirlemeleri beklenmektedir.

Sınıf ortamında meydana gelen istenmeyen davranışların öğrencilerin dikkatini dağıtacağı, gereksiz zaman kayıplarının yaşanmasına neden olacağı ve müfredatta belirlenen kazanımların kavratılmasını engelleyeceği göz önüne alındığında öğretmenlerin bu tür davranışları önleyecek becerilere sahip olması beklenebilir. Bu noktada öğretmenin sahip olması beklenen davranış yönetimi becerileri olarak kural koyma ve kuralları benimsetme becerisi, öğrencilerin duygusal özelliklerini tanıma, öğrencilerin gelişim dönemlerine uygun

davranış özelliklerini bilme ve öğrencinin içinde bulunduğu sosyo-kültürel çevrenin beklentilerini tanıma özellikleri sıralanabilir (Tombul, 2022: 39).

2.13.3. Motivasyon

Motivasyon insani ihtiyaçların giderilmesi amacıyla davranışların istendik yönde harekete geçirilmesi ve devam ettirilmesidir. Dilimize güdüleme olarak yerleşen motivasyon kavramı hedefleri gerçekleştirmek amacıyla insanları harekete geçiren güç olarak tanımlanmaktadır. Araştırmalar insanların ihtiyaçlarının önceliği ile ihtiyaçlarını giderme istekleri arasında güçlü bir ilişkinin olduğu yönündedir.

Motivasyonun eğitim öğretim faaliyetleri ile ilişkisine yönelik alanyazında çok sayıda çalışma mevcuttur. Bu çalışmaların ortak noktası ise motivasyon düzeyi yüksek öğrencilerin sınıfta aktif olarak ders katıldığı, konu ile ilgili notlar tuttuğu, dersleri büyük bir dikkatle ve ilgiyle dinlediği yönündedir. Bu nedenle öğretmenlerin öğrencilerini, öğrenme eyleminin gerçekleşmesi yönünde motive etmesi öğretmene etkili sınıf yönetimi imkânı sağlayacağı gibi öğretim amaçlarının gerçekleşmesini de sağlayacağı düşünülebilir. Temelinde amacın gerçekleşmesi için bireyin istendik şekilde harekete geçirilmesi yatan motivasyon sürecinin verimli olması için bireyin kendi isteği ile baskıcı bir tutum olmadan sürece dahil olması gerekmektedir. Bu nedenle motivasyon, gerçekleşmesini sağlayan faktörlere göre içsel motivasyon ve dışsal motivasyon olmak üzere 2 grupta incelenmiştir. Dışsal motivasyon bireyin kendisi dışındaki unsurlardan (ödül-ceza, öğretmenden yüksek not alma, öğretmenin onayını kazanma, vb.) kaynaklanırken içsel motivasyonun bireydeki öğrenme isteği, başarı arzusu ve kişilik özellikleri gibi etmenlerle ilgili olduğu düşünülmektedir. Dışsal motivasyon dış etki ortadan kalktığında ya da amaca ulaşıldığında ortadan kalkarken içsel motivasyon süreklilik göstermektedir.

Bu noktadan hareketle öğretmenler öğrencilerinde içsel motivasyonu sağlayabilirse hem öğrenmenin kalıcılığı sağlanmış olacak hem de sınıf ortamında istenmeyen davranışların sayısında azalma olacaktır. Öğrenme faaliyetine başlamadan önce öğrencilerin öğretimin amaçları doğrultusunda güdülenmiş olması öğretim ortamındaki olumsuz etkileri azaltacağı gibi öğretim faaliyetinin verimliliğini de arttıracaktır. Burada önemli olan öğrencinin öğrenme faaliyetine istekli olarak katılmasıdır. Öğrencide bu isteği uyandıracak kişide eğitim öğretim faaliyetinin baş aktörü olan öğretmenlerdir (Tombul, 2022:40).

2.14. Dijital Okuryazarlıkla Sınıf Yönetimi Arasındaki İlişki

1980'li yıllardan sonra hızlı bir gelişme gösteren dijital teknolojiler insanların hayatında önemli bir yer edinmiştir. İnsanların ilgi alanlarına göre kendini güncelleyerek her geçen gün kullanım alanını genişletmiş ve kullanıcı sayısını arttırmıştır. Bu dönemlerde dijital teknolojiler ile küçük yaşlarda tanışan bireyler adaptasyon sürecinde problem yaşamazken dijital teknolojiler ile daha ileri yaşlarda tanışan bireyler ise teknolojiyi kullanmakta zorluklar yaşamışlardır. Bu durum literatüre dijital yerli ve dijital göçmen kavramlarını kazandırmıştır. Bu kapsamda dijital teknolojinin yaygın kullanıldığı dönemde doğan kişilere dijital yerli, dijital teknolojilerle sonradan tanışmış kişilere de dijital göçmen tanımlaması yapılmıştır.

Dijital yerlilerin, teknoloji ile çok erken yaşlarda tanışmasından dolayı dijital araçlara daha kolay uyum sağlaması, hayatının sosyal, kültürel, akademik ve fiziksel alanlarında dijital araçlara daha çok yer vermesi ile dijital göçmenlerden farklılaşmaktadırlar. Analog dünyada doğan dijital göçmenler ise günümüzde, dijital yerlilere ebeveynlik yapmakta, okullarda onlara öğretmenlik yaparak kendi öğrencilik dönemlerindeki gibi, henüz teknolojinin bu kadar hayatımıza yerleşmediği yıllarda aldıkları öğretmenlik eğitimi gibi eğitim vermeye çalışmaktadırlar. Bu öğretmenler bilgiye ulaşma hızının arttığı ve bilgi edinme araçlarının

değiştirdiği dijital çağda doğan dijital yerlilere, geleneksel yöntemlerle eğitim vermekte; sınıf ortamlarında matbu ders kaynakları, kalem, silgi ve defterlerle ders işlemektedirler. Oysa ki dijital teknolojiler ile küçük yaşlarda tanışmış olan dijital yerlilerin bilgiye ulaşma yolları ve bilgiyi kullanma şekilleri kendilerine bilgi aktarmakla görevli olan öğretmenlerden farklılık göstermektedir.

Yeni nesli yetiştirmekle görevli olan öğretmelerin rolleri de gelişen dijital teknolojiler ile birlikte değişmektedir. Öğretim sürecini planlamak, öğretim sürecine etki eden faktörleri yönetmek, öğretimin kalitesini ve kalıcılığını arttırmak anlamlarına da gelen sınıf yönetimi süreci gelişen ve değişen bilişim teknolojilerine uyum sağlamalıdır. Günümüzde öğretim süreçlerinin teorik bilgilerin yanı sıra ders kazanımlarına uygun teknolojik gelişmelerle desteklenmesi; geliştirilebilir ve sürdürülebilir dijital uygulamalar içermesi bir gereklilik haline gelmiştir. Teknolojik araçlar ile desteklenen eğitim sürecinde öğrencilerin daha aktif rol aldığı, edinilen bilginin farklı öğrenme alanlarına daha kolay transfer edildiği, öğretme ve öğrenme sürecinin daha keyifli bir hale dönüştüğü görülmektedir (Bal, 2019: 48). Bunun yanı sıra öğretmenler öğrenme hızları farklı olan öğrenciler için uzaktan öğrenme fırsatı sunan uygulamaları kullanarak nitelik bakımından daha donanımlı öğrenciler yetiştirebilmektedir.

Bu nedenlerle öğretmenlerden, öğrenim süreçlerini destekleyecek web 2.0 teknolojileri kullanarak bir eğitim materyali oluşturma, paylaşma ve düzenleme gibi dijital okuryazarlık becerileri göstermeleri beklenmektedir. Millî Eğitim Bakanlığı bu beklentileri gerçekleştirebilmek amacıyla öğretmenlerin çevrim içi ortamda mesleki gelişimini desteklemek için Öğretmen Bilişim Ağı (ÖBA) oluşturmuş ve bu uygulama üzerinden öğretmenlerin dijital okuryazarlık becerilerini, sınıf yönetimi becerilerini ve mesleki gelişimini destekleyici eğitimler düzenlemektedir. Dijital uygulamaların kullanımında ülkemizdeki öncü kurumlardan biri olan Millî Eğitim Bakanlığı öğrenme sürecini desteklemek amacıyla oluşturduğu Eğitim Bilişim Ağı (EBA) ile de öğrencilere zenginleştirilmiş eğitim materyalleri sağlamaktadır. Zenginleştirilmiş ve etkileşimli olan bu eğitim uygulamaları ile öğrencilerin zaman ve mekân kavramı olmadan bilgiye ulaşmaları amaçlanmıştır.

Çağı yakalayabilmek ve gelişmiş ülkeler sınıfında yer edinebilmek için teknolojinin gelişim ve değişim hızına ayak uydurmak, bilgiyi hızlı bir şekilde işlemek gereklidir. Bunun için de teknolojiye anlayan, teknolojiyi ihtiyaçlar ve amaçlar doğrultusunda kullanabilen, öğrencilerin öğrenme hızına ayak uydurabilen ve dijital okuryazarlık becerileri gelişmiş öğretmenlere ihtiyaç vardır. Öğretmenler, web araçlarını kullanarak öğretme deneyimlerini daha hızlı bir şekilde paylaşmalı, gelişen ve değişen pedagojileri ve yenilenen dijital uygulamaları takip etmelidir (Tombul, 2022: 41).

2.15. Teknoloji Kullanımının Sınıf Yönetimine Etkileri

Teknolojinin öğrenme ortamlarına entegrasyonu, öğrenmeyi organize etmek ve yönetmek, değerli bilgi kaynaklarına erişmek, öğretim yöntemlerini çeşitlendirmek ve pedagojik yaklaşımları dönüştürmek gibi pek çok avantaj sunmaktadır. Teknolojinin evrimiyle birlikte, akıllı sınıf ortamları ve akıllı öğretim stilleri, öğrencilerin daha etkili bir öğrenme deneyimi yaşamalarına olanak tanımaktadır. Yeni teknolojiler ve mobil cihazlar, öğrencilerin etkileşim düzeyini artırmak, derse katılımı teşvik etmek ve bilişsel yeteneklerini geliştirmek amacıyla öğrenme alanlarını genişletmekte ve zamanı daha verimli kullanmalarına yardımcı olmaktadır.

Öğretmenler, teknolojiyi öğrenci odaklı bir yaklaşımın bir parçası olarak değerlendirdiklerinde, daha başarılı öğrenme sonuçları elde edebilirler. Günümüzde öğretmenlerin sınıf ortamında teknolojiyi kullanmaları bir tercihten ziyade gereklilik haline gelmiştir. Öğretmenin de öğrenen kadar öğrenmeye açık olması aynı zamanda da öğrencilere

her zaman ufuk açan, destekleyen ve yol gösteren bir kişi olması gerekmektedir. Teknolojik gelişmelere ve yeniliklere ayak uyduran, merak güdüsü kuvvetli, çevre bilinci gelişmiş, sorumluluk yetisine sahip bir dijital vatandaş olmakla birlikte yeni düşünceler ve uygulamalar tasarlamak için hem öğrencileriyle hem de meslektaşlarıyla dayanışma içinde olması gerekmektedir. Bu tarz ortamlarda öğrenme; öğrencilerin özgün fikirler oluşturmasını, arkadaşlarıyla etkileşimde bulunmasını, analiz etme becerisini geliştirmesini sağlayarak rahat bir öğrenme atmosferi oluşturabilir.

Öğretmenlerin geleneksel derslere uygun teknolojileri tatbik ederek üst düzey düşünme becerilerini geliştirmeleri, birlikte çalışmayı ve sınıf içi etkileşimi artırmaları şarttır. Öğretmenlerin teknolojiyle desteklenmiş etkili bir öğretim atmosferi oluşturup bunun da sürdürülebilirliğini sağlamak için araştırma yapan, yenilikleri takip eden iş birlikçi bir hüviyete haiz olmaları gerekmektedir. Öğretmenlerin öğrenme ve teknolojik kaynakları etkin bir şekilde kullanma becerileri ancak dijital yeterlilikte uzman olmalarıyla mümkündür. Pedagojik yöntemleri geliştirerek ders ortamına teknolojiyi tatbik isteyen öğretmenlerin belirli bir teknoloji kullanma yetisine sahip olması beklenmektedir.

Öğretmen, öğrenme ortamını düzenleyen ve bu ortama yön veren bir kolaylaştırıcı konumundadır. Burada aktif öğrenme kavramı öne çıkmaktadır. Bu öğrenmede liyakat sahibi kişiyi pasif olarak dinlemek yerine sınıf içi etkinlikler ve tartışma yoluyla öğrencileri sürece dâhil etmek esastır. Muhtelif pedagojik yaklaşımlar vasıtasıyla sunulan müfredatı zenginleştirmek isteyen öğretmenler ders sürecinde teknolojiye de yer vererek öğretim süreçlerini geliştirirler.

Teknoloji ile öğrenme ortamını bütünleştirmek bu açıdan önemlidir. Öğrenciler; teknolojik ve dijital araçlar vasıtasıyla arkadaşlarıyla ve öğretmenleriyle iletişim kurabilir, iş birliği yapıp etkileşimde bulunabilir, kavramları yeniden dizayn edip yeni fikirler üretebilir. Teknolojinin dijital eğitimde kullanılarak rahat bir öğrenme ortamı tasarlandığını ve öğrenme ilgilerini artırdığı belirlenmiştir. Sınıf ortamına teknolojinin dâhil edilmesiyle pek çok değişiklik olduğu tespit edilmiştir. Bu alandaki çalışmalar incelendiğinde öğrenme öğretme sürecine eklenen teknolojinin olumlu öğrenmeyi etkilediği görülmüştür. Bir ders ile teknolojinin bütünleşmesiyle iş birliği ve etkileşimin sağlandığı, öğrenen kişilerin kısa sürede problem çözme, iş birlikçi öğrenme gibi becerilerini geliştirdiği, öğrenmeye katılım ve güdülenmenin arttığı görülmektedir (Sarıaslan, 2023: 24-25).

3. SONUÇ

Son yıllarda hızla gelişen dijital teknolojiler, insanların günlük yaşamında önemli bir yer edinmiştir ve bu teknolojilerin gelecekte insan hayatını nasıl etkileyeceği belirsizdir. Ancak, dünya genelinde gerçekleşen hızlı dijital dönüşümler, insanları dijital teknolojileri kullanmaya teşvik etmektedir. Bu durum, dijital okuryazarlık becerileri gelişmiş bireyler için büyük avantajlar sunmaktadır; örneğin, e-devlet kapısı aracılığıyla birçok resmi işlemin kolayca yapılabilmesi veya EBA ile zenginleştirilmiş eğitim materyallerine erişim sağlanması gibi. Geleceğin liderlerini, bilim insanlarını ve doktorlarını yetiştiren öğretmenlerin bu dijital gelişmelerden uzak kalması ise düşünülemez. Öğretmenlerin dijital okuryazarlık becerilerini geliştirmesi, topluma örnek olmaları ve eğitim-öğretim süreçlerinin her aşamasında dijital teknolojilerden en üst düzeyde yararlanarak süreci en etkili ve verimli şekilde yürütmeleri beklenmektedir.

Araştırmada, öğretmenlerin dijital okuryazarlık ve sınıf yönetimi becerilerinin, lisansüstü eğitim almış olanlar lehine daha yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Bu doğrultuda, Millî Eğitim Bakanlığı ve İl Millî Eğitim Müdürlükleri tarafından öğretmenlerin lisansüstü eğitimlerini sürdürmeleri için teşvik edici önlemler alınabilir. Öğretmenlik kariyer

basamaklarında, yüksek lisans diplomasına sahip öğretmenlerin uzman öğretmen olarak, doktora diploması olanların ise başöğretmen olarak kabul edilmesi, öğretmenleri yüksek öğrenime devam etmeye yönlendirecek bir motivasyon kaynağı olabilir. Ayrıca, bu tür girişimlerin öğretmenlerin mesleki yeterliliklerini artıracak da göz önünde bulundurulmalıdır.

REFERENCES

- Ağaoğlu, E. (2003). *Sınıf yönetimi ile ilgili genel olgular*. Pegem Yayıncılık.
- Akkoyunlu, B. (2002). Öğretmenlerin İnternet Kullanımı Ve Bu Konudaki Öğretmen Görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(22), 1-19.
- Akkoyunlu, B., ve Kurbanoglu, S. (2003). Öğretmen Adaylarının Bilgi Okuryazarlığı Ve Bilgisayar Öz-Yeterlik Algıları Üzerine Bir Çalışma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(1), 1-10.
- Arslan, S. (2019). *İlkokullarda ve Ortaokullarda Görev Yapan Öğretmenlerin Dijital Okuryazarlık Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü/Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı.
- Bal, H. (2019). *Öğretmenlerin Eğitimde Yeni Teknolojileri Ve Web 2.0 araçlarını Kullanmalarının Değerlendirilmesi*. MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü.
- Başar, H. (1994). *Sınıf Yönetimi*. Pegem Yayınları
- Başar, H. (2009). *Sınıf yönetimi*. Anı Yayıncılık.
- Brubaker, C. L. (2005). *An instrument to measure ethical caring in clinical encounters between student nurses and patients*. Yayımlanmamış Doktora Tezi.
- Burbules, N. C. and Callister, T. A. (2000). Universities in transition: The promise and the challenge of new technologies. *Teachers College Record*, 102(2), 271-93.
- Carretero, S., Vuorikari, R. and Punie, Y. (2017). The digital competence framework for citizens. *Publications Office of the European*.
- Cebeci, Ü. (2020). An investigation of pre-service EFL teachers' digital literacy skills and the integration of these skills into teaching context with a special focus to the use of digital tools and their benefits (Yüksek Lisans Tezi).
- Celep, C. (2004). *Sınıf yönetimi ve disiplini*. Anı Yayıncılık.
- Çelik, V. (2008). *Sınıf yönetimi*. Nobel Yayıncılık.
- Ekici, G. (2014). *Öğretim Yönetimi*. İçinde E. Karip (Ed.), *Sınıf Yönetimi* (71- 112. ss.) Pegem yayıncılık.
- Eyüpoğlu, F. A. B. and Yılmaz, F. G. K. (2018). Öğretmenlerin Yaşam Boyu Öğrenme Tutumları, Dijital Yerli Olma Durumları ve Teknoloji Kabulü Arasındaki İlişkinin Birbirleri ile ve Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Uluslararası Eğitim Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 4(1), 1-17.
- Futurelab (2022). Dijital okuryazarlık. <http://www.curriculum.edu.au> (E.T.:02.07.2024).
- Gilpatrick, R. S. H. (2010). Classroom management strategies and behavioral interventions to support academic achievement. (Yayın No. 978-1-1097-1163-9). [Doktora tezi, Walden Üniversitesi]. eric.ed.gov.
- Gümüş, M.M. (2021). *Öğretmenlerin Dijital Yeterlikleri*, Yüksek Lisans Tezi, Amasya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Amasya.
- Güneş, F. (1994). Okur-yazarlık kavramı ve düzeyleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27(2), 499-507.

- Hanell, F. (2018). What is the ‘problem’ that digital competence in Swedish teacher education is meant to solve. *Nordic Journal of digital literacy*, 13(03), 137-151.
- Hatlevik, O. E. and Christophersen, K. A. (2013). Digital competence at the beginning of upper secondary school: Identifying factors explaining digital inclusion. *Computers & Education*, 63, 240-247.
- Hatlevik, O. E. and Christophersen, K. A. (2013). Digital competence at the beginning of upper secondary school: Identifying factors explaining digital inclusion. *Computers & Education*, 63, 240-247.
- Instefjord, E. J. and Munthe, E. (2017). Educating digitally competent teachers: A study of integration of professional digital competence in teacher education. *Teaching and teacher education*, 67, 37-45.
- İlgar, L. (2000). *Eğitim Yönetimi Okul Yönetimi Sınıf Yönetimi*. İstanbul: Beta Yayınları.
- İnceoğlu, Y. (2016). Medyayı Doğru Okumak. M. C. Simsek, & N. Türkoglu içinde, *Medya Okuryazarlığı* (s. 19-24). İstanbul: Pales Yayınları.
- Kane, S. (2017). Literacy and learning in the content areas. Taylor & Francis.
- Karaman, K., ve Karataş , A. (2009). Öğretmen Adaylarının Medya Okuryazarlık Düzeyleri. *Elementary Education Online*, 8(3), 798-808.
- Kızıl, M. (2007). *Yükseköğretimde Bilgi Okuryazarlığı*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Kim, S. ve Kim, R. (2002). A study of internet addiction: Status, causes, and remedies. *Journal of Korean Home Economics Association English Edition*, 3(1).
- Kozan, M. ve Özek Bulut, M.(2019). Böte Bölümü Öğretmen Adaylarının Dijital Okuryazarlık Düzeyleri Ve Siber Zorbalığa İlişkin Duyarlılıklarının İncelenmesi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 29(1), 107-120.
- Marcovitz, A. B. (2007). *Introduction to Logic and Computer Design with CD*. McGraw-Hill, Inc.
- Martin, A. (2008). Digital Literacy and the Digital Society. C. Lankshear, M. Knobel (Ed.), *Digital Literacies: Concepts, Policies and Practices* içinde (151- 174). New York: Peter Lang.
- Oktay, A. (2010). 21. yüzyılda yeni eğilimler ve eğitim. İçinde O. Oğuz, A. Oktay & H. Ayhan (Ed.). *21. Yüzyılda Eğitim ve Türk Eğitim Sistemi* (1-19. ss.). Pegem Akademi.
- Önal, İ. (2010). Tarihsel Değişim Sürecinde Yaşam Boyu Öğrenme Ve Okuryazarlık: Türkiye Deneyimi. *Bilgi Dünyası*, 11(1), 101-121.
- Özer, M. (2021). Sınıf öğretmenlerinin 21. Yüzyıl Becerilerine Yönelik Yeterlik Algıları İle Dijital Okuryazarlık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Fırat Üniversitesi, *Sosyal Bilimler Dergisi*.
- Özoğlu, C. (2019). *Öğretmen Adaylarının Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri İle Dijital Okuryazarlıkları Arasındaki İlişki (Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Ribble, M., Bailey, G. D., & Ross, T. W. (2011). Okullarda dijital vatandaşlık. *Teknoloji ile Öğrenme ve Liderlik*, 32(1), 6-12.
- Sadık, F. (2002). İlköğretim 1.Aşama sınıf öğretmenlerinin sınıfta gözlemledikleri problem davranışlar. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(10), 1-6.
- Sağ, M. (2021). *Öğretmenlerin Dijital Okuryazarlığı Ve Engellerine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bartın.

- Sarıaslan, M. (2023). *Öğretmenlerin Dijital Okuryazarlık Düzeyleri İle Sınıf Yönetimi Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Selamet, Ç. (2015). *Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Konusunda Okullardaki Rehberlik Servisinden Beklentileri: Afyonkarahisar Örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi..
- Starkey, L. (2020). A review of research exploring teacher preparation for the digital age. *Cambridge Journal of Education*, 50(1), 37-56.
- Tombul, A. (2022). *Öğretmenlerin Dijital Okuryazarlık Becerileri İle Sınıf Yönetimi Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kahramanmaraş.
- Tomte, C. E., Enochsson, A. B., Buskqvist, U. and Karstein, A. (2015). Educating online student teachers to master professional digital competence: The TPACK-framework goes online. *Computers & Education*, 84, 26-35.
- Turan, S. (2008). *Sınıf Yönetiminin Temelleri*. M. Şişman & S. Turan (Ed.). Sınıf yönetimi (1-11. ss.). Öğreti Yayınları.
- United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO) (2018). UNESCO ICT Competency Framework.
- Yavuz, F. (2023). *Öğretmenlerin Dijital Okuryazarlık Düzeyleri İle Kişisel Siber Güvenliği Sağlama Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Yazar, T. and Keskin, İ. (2016). Examination of prospective teachers' digital competence in the context of lifelong learning. *Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Çalışmaları Dergisi*, 6(12), 133-150.
- Yüksel, A. (2013). *Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Becerilerinin Değerlendirilmesi: Afyonkarahisar İli Örneği*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi.